

بسمه تعالی

در تنظیم و تصویب قانون، جنبه‌های کارشناسی بشدت باید رعایت بشود... بایستی از نخبگان بیرون از محیط مجلس هم استفاده بشود. گاهی شما ملاحظه می‌کنید در یک مسئله‌ای، در یک حوزه‌ی تخصصی‌ای، یک کسی چند سال مثلاً کار کرده، فکر کرده؛ شما اگر در این حوزه‌ی تخصصی از او مشورت بگیرید، گاهی با یک کلمه‌ی کوتاه، با یک سطر، یک راه‌گشایی بزرگی را انجام میدهد؛ یعنی این‌جوری است؛ گاهی اوقات کمک نخبگان این‌جوری است که یک پیشنهاد کوچکشان یک راه‌گشایی بزرگی را انجام می‌دهد.

(مقام معظم رهبری ۳۰ خرداد ۹۷)

جناب آقای دکتر علی لاریجانی
رئیس محترم مجلس شورای اسلامی
با سلام

همان‌طور که مستحضرید لایحه‌ی بودجه به عنوان مهم‌ترین سند سیاست‌گذاری سالیانه کشور شناخته می‌شود، زیرا بودجه به عنوان طرح عملکردی مالی دولت به عاملان اقتصادی، سیاستمداران، مردم و ... علامت می‌دهد که دولت از لحاظ اقتصادی و مالی برای سال آینده چه برنامه‌ای دارد و چگونه جهت‌گیری خواهد کرد. از همین رو شفافیت فرآیند تصویب بودجه و انتشار عامه فهم آن، علاوه بر جلوگیری از بسیاری از فسادها و رانت‌های اطلاعاتی، زمینه مشارکت نخبگان بیرون از محیط مجلس را در فرآیند تصویب بودجه فراهم می‌کند. امری که مورد توجه مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی نیز قرار گرفته و این مرکز طی گزارشی اعلام کرده است: «عدم شفافیت فرآیند تصمیم‌گیری در جریان تهیه و تصویب بودجه ممکن است عوارض فراوانی داشته باشد. از جمله گنجاندن بودجه‌های غیرضروری در بودجه به منظور بدست آوردن رضایت سیاسی مناطق یا مؤسسات و اشخاص خاص که نتیجه آن تهیه جداول توخالی خواهد بود که صرفاً به جهت تبلیغات منطقه‌ای تهیه شده‌اند و یا فعالیت گروه‌های ذی‌نفعی که با حضور در مجلس سعی دارند با قانع کردن مسئولان در فرآیند بودجه‌ریزی و تصویب آن دخالت نمایند. بنابراین شفافیت بودجه از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است.»^۱

همچنین سازمان همکاری حکومت باز^۲ که در زمینه شفافیت و افزایش کارآمدی فرآیندهای حکمرانی در کشورهای مختلف فعالیت می‌کند، در سند «راهنمای حکومت باز» خود پیرامون بودجه، شاخص‌هایی را برای شفافیت بودجه بیان می‌کند. از جمله‌ی آن‌ها می‌توان

^۱ گزارش بررسی لایحه بودجه سال ۹۶ کل کشور (بودجه به زبان ساده) به شماره ثبت ۲۲۰ چاپ آذر ۹۵
^۲ <https://www.opengovpartnership.org>

به اجازه دسترسی عمومی به جلسات بودجه در قوهی مقننه، انتشار متن بودجه مخصوص شهروندان و مشورت با مردم در تهیهی بودجه اشاره نمود.

با توجه به استانداردهای بین‌المللی مورد مطالعه در این زمینه، نظیر شاخص جهانی^۳ Open Budget Survey که به میزان شفافیت فرآیند بودجه‌ریزی در کشورهای مختلف می‌پردازد، و همچنین گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی می‌توان گفت متأسفانه کشور ما فاصله بسیاری تا تحقق شفافیت کامل بودجه دارد. لذا سازمان مردم‌نهاد پیشگامان شفافیت و پیشرفت (شفافیت برای ایران) پیشنهاد می‌کند، مجلس شورای اسلامی در راستای شفافیت هرچه بیشتر فرآیند تصویب لایحه بودجه و به منظور مشارکت‌جویی هرچه بیشتر از نخبگان در این امر، **پخش زنده تلویزیونی و اینترنتی جلسات کمیسیون تلفیق بودجه** را در دستور کار قرار دهد.

بی شک این اقدام می‌تواند همراه با انتشار فایل بودجه در قالب‌های ماشین‌خوان مانند Excel، گزارشی عامه‌فهم و تصویرسازی شده از لایحه و قانون بودجه، ایجاد یک سایت تعاملی برای نظارت برخط مردم بر بودجه و ایجاد امکان تفریح بودجه برخط و بروز در سال‌های آتی تکمیل گردد.

ضمن سپاس از حسن توجه حضرتعالی، سازمان مردم‌نهاد پیشگامان شفافیت و پیشرفت در راستای مأموریت‌های خود آمادگی هرگونه کمک فکری و اجرایی در خصوص شفافیت بودجه طبق شاخص‌های فوق‌الذکر را دارد.

باتشکر

مهدی ثنائی

مدیر اندیشکده شفافیت برای ایران

^۳ از بین ۱۱۵ کشور بررسی شده در این مطالعه، کشور ایران به دلیل عدم وجود اطلاعات شفاف در زمینه تصویب فرآیند بودجه‌ریزی، در این شاخص مورد مطالعه قرار نگرفته است.